

ההולך ברחוב העיר בשבת ויש קעמער א"ס בקאר"ס העומדות ברחוב הנדלקים על ידי שההולך האדם סמוך להקאר"ס והולך שמה בדויקא בכוונה שידלקו הקעמער א"ס או הלייט"ס בהרחוב

שיהא זו הפעולה שהאדם עושה ולא שתהא פעולה אחרת הנפעלת כלאחר יד בגלל מעשה כלשהו שהאדם עושה.

דהיינו כמו בעובדא דידן, בהולך בשבת ברחוב העיר ונדלק קעמער"א שבקאר"ר בהליכתו או שנדלק ליי"ט ברחוב בהליכתו, דבעצם הרי זה נכנס בגדר דלא הוי מעשה זו מלאכת מחשבת, כי הפעולה של הדלקת הקעמער"א או ליי"ט אין זה הפעולה שאני עושה עתה, אלא אני כעת הולך ברחוב העיר, וקורה מעשה חיצוני (שנדלק הקעמער"א או הליי"ט) בגלל שעשיתי פעולה מסוימת (של הליכה), ודבר זה אין זה נכנס בגדר של מלאכת מחשבת אסרה תורה, ופטור מן התורה ואסור רק מדרבנן.

ולכן, אף דכוונתו עתה בהליכתו היא משום הדלקת הקעמער"א או הליי"ט, הרי זה מותר מן התורה, משום דדווקא מלאכת מחשבת אסרה תורה, ואין זה נכנס בגדר של מלאכת מחשבת דאין זו גוף הפעולה שאני עושה אלא פעולה הנפעלת כלאחר יד, אמנם הרי זה אסור מדרבנן.

הנפקא מינה אי זה איסור דאורייתא או דרבנן

והיה כי ישאל השואל, למאי נפקא מינה להלכה למעשה אי עובר בזה על איסור דאורייתא או דרבנן, הא בין כך ובין כך אסור לעבור גם על איסור דאורייתא וגם על איסור דרבנן.

אלא יש נפקותא בעניינים שונים בהלכות שבת דהקילו חז"ל אם זה רק איסור דרבנן ולא איסור דאורייתא.

וכגון לגבי אמירה לנכרי במעשה כגון זה, שאומר לנכרי שילך במקום ההיא דייקא ועל ידי הליכת הנכרי שמה ידלק הקעמער"א בקאר"ר או הליי"ט ברחוב, ויש צורך שבת בזה, הרי זה יהיה מותר, מכיוון דאמירה לנכרי לצורך שבת במלאכה דרבנן מותר, ועתה שהסברנו שזו רק מלאכה דרבנן הרי"ז מותר. וגם בעוד דברים דהקילו חז"ל אם זה רק אסור מדרבנן יהיה מותרים בצירורים הנ"ל.

אדם דבר שאינו מתכוון, דרבי יהודה אסור ורבי שמעון מתיר, ופסקינן כרבי שמעון דדבר שאינו מתכוון מותר, (מחלוקת זו הוא לאו דווקא לגבי שבת אלא להרבה איסורים שבתורה, וכגון לגבי שעטנז, וגם לגבי האיסור של חרישת שור וחמור יחדיו, ועוד).

וטוען בזה הריטב"א וסובר, דאפילו לרבי יהודה הנוקט דדבר שאינו מתכוון אסור, אך בשבת יודה שזה יהיה מותר מן התורה ויאסר רק מדרבנן. דמכיוון שיש בשבת צורך של 'מלאכת מחשבת אסרה תורה', ורק במלאכת מחשבת יש איסור דאורייתא, לכך בעינן כוונה בעשיית המלאכה, ובדבר שאינו מתכוון דאין בזה מלאכת מחשבת, מותר מן התורה בשבת.

וכך גם במחלוקת בין רבי עקיבא אייגר והמקור חיים לגבי מתעסק שהבאנו בשיעורים הקודמים, (מתעסק הכוונה הוא שעושה אדם פעולת איסור אך אינו יודע שעושה זאת), שרעק"א סובר שמתעסק הוי איסור דאורייתא ורק פטור מקרבן, והמקו"ח סובר שמתעסק הוי התר גמור ממש, (עד כדי כך הוא סובר שזה היתר גמור, עד שמקשה מהו הטעם שאדם שאינו יודע שיש לו חמץ ברשותו עובר בכל יראה ובבל ימצא, הא אינו יודע מזה ומתעסק הרי פטור יעו"ש בדבריו).

וגוף הנידון במחלוקת הייתה, במי שרואה שהשני לובש שעטנז בלא ידיעתו אי צריך ללכת להודיע לו. דלרעק"א צריך להודיע לו, כי סוף סוף הלובש את הבגד עובר איסור שעטנז ורק פטור מקרבן, אמנם למקו"ח אין צריך לומר לו כלל, דאינו עובר בלא ידיעתו כי מתעסק מותר.

אמנם בשבת מודה רע"א וסובר דאין איסור במתעסק, דדווקא מלאכת מחשבת אסרה תורה, ומתעסק אין זה מלאכת מחשבת, ופטור מן התורה ואסור מדרבנן.

מלאכת מחשבת דווקא בפעולה שעושה האדם ולא בפעולה הנפעלת מאליה על ידי המעשה

ויש עוד גדר בעניין מלאכת מחשבת אסרה תורה, והוא שמעשה האיסור צריך

הליכה ברחוב העיר וכוונתו משום הדלקת הקעמער"א בקאר"ר או משום הדלקת הליי"ט ברחוב

בשיעורים הקודמים ביארנו את צדדי ההתר בהליכה ברחוב העיר בשבת ונדלק עי"ז הקעמער"א בקאר"ס החונות ברחוב, או שהולך ברחוב ונדלק עי"ז ליי"ט ברחוב על ידי שחולף במקום ההיא, וגם ביארנו עוד ציורים השייכים להמצאות החדשות של כלי הטכנולוגיה אשר נתחדשו בימינו אנו יעו"ש.

אמנם זאת למודעי, שכל מה שביארנו הוא רק היכא שאין כוונתו ורצונו למען הדלקת הקעמער"א או הליי"ט ברחוב וכדומה, אלא מהלך שמה בתום לבו כי כוונתו ללכת ברחוב ולהגיע למחוז חפצו בלבד.

האיסור שיש בזה

אך אם אין הוא הולך תמיד בדרך הזה וכל כוונתו עתה בהליכתו במקום ההיא, הוא משום שרצונו שידלק הקעמער"א בקאר"ר או שידלק הליי"ט ברחוב, הרי וודאי שאסור לעשות זאת, וכל ההיתר שאמרנו היא רק היכא שעושה פעולה מסוימת ובדרך אגב קורה פעולה אחרת, וכגון הכא שפוסע והולך לדרכו וקורה מקרה שנדלק הקעמער"א או נדלק הליי"ט, אך אם רוצה לעשות זאת בדויקא כי כוונתו למען הפעולה שנפעלת הרי זה אסור.

איסורו הוא מדרבנן

אך צריך לומר ולבאר, שבנתכוון למען הדלקת הקעמער"א או הליי"ט, וודאי שעשה איסור אך אין זה איסור דאורייתא אלא איסור דרבנן.

וזאת, משום דיש כלל בהלכות שבת 'מלאכת מחשבת אסרה תורה', ובעבור כלל זה אמרנו לגבי כמה דברים בהלכות שבת שאין בזה איסור דאורייתא וכדלהלן.

בשבת מלאכת מחשבת אסרה תורה

דהנה יש מחלוקת ידועה בהרבה מקומות בש"ס בין רבי יהודה ורבי שמעון בעושה